

Comentariul operei O scrisoare pierduta de I.L. Caragiale - partea a XII-a

Fata de acest nivel al figurantilor, caracterizati de suficienta si care se complac in cecitate, cel al notabilitatilor politice locale alcatuieste o galerie a ipocritilor lucizi. Spre deosebire de Ionescu ori Popescu, de cetateanul turmentat care, ca si Dumitrache, Leunida, Pampon, Cracanel si atatia altii, care au o vadita predispozitie pentru autoamagire, Tipatescu, Trahanache, Farfuridi, Catavencu si Pristanda fac parte din categoria celor care ii amagesc mereu pe ceilalti.

La acest nivel, functioneaza legea junglei: "pupa-l in bot si papa tot, ca satulul nu crede la al flamand". Zoe si Trahanache il retin pe Tipatescu in provincie, pentru ca au nevoie, ca sa-si mentina pozitia, de prestigiul si relatiile lui, Catavencu se calauzeste dupa preceptul atribuit de el "nemuritorului... Gambetta"- "scopul scuza mijloacele", la fel, Tipatescu este convins ca profita de naivitatea lui Trahanache, etc. Fruntasii politici isi ascund intrigile in spatele discursurilor sforaitoare si subalternii joaca obedienta, urmarindu-si de fapt propriile interese. Aceasta ruptura dintre fatada de onorabilitate si motivatiile interioare ale fiecarui personaj creeaza in comedie efectul de observatie psihologica.

De aceea, fata de comediografia clasica in O scrisoare pierduta comicul de caracter este oarecum estompat. Nu vom intalni, cum constata Calinescu, tipuri comice pure, ca de pilda fanfaronul, incornoratul, naivul, rezoneurul, femeia frivola etc. Oricat de puternica ar fi intentia caricaturala ea se realizeaza la nivelul limbajului ori asigura "intrari grase" ale personajelor, insa acestea nu sunt construite niciodata in jurul unei singure trasaturi de caracter. Chiar tehnica onomasticii semnificative, indeobste cunoscuta in comediografie, produce in O scrisoare pierduta un efect diferit.

Zaharia Trahanache nu este deloc "zaharisit", asa cum ar lasa sa para vorbaria goala a lui Catavencu este pusa in slujba unor scopuri precise, Pristanda, chiar daca executa ordinele ca intr-un dans mecanic, nu-si uita niciodata interesul personal, Dandanache, in ciuda numelui, nu este pagubos decat, eventual, pentru altii, etc. Semantica numelor acopera asadar numai aparenta, masca pe care o poarta personajele, si nu caracterul lor.

In raport cu celelalte comedii ale lui Caragiale, diferenta este evidenta Trahanache nu se amageste in privinta fidelitatii consoartei sale, cum o fac Dumitrache, Cracanel ori Pampon; Pristanda este rezoneur prin profesie, si nu din vocatie, ca Ipingescu; tiradele demagogice ale lui Catavencu nu sunt spontane, ca ale lui Venturiano, ci regizate, Zoe nu pare indragostita si nici vulgara ca toate celelalte eroine caragialene, ci decisa sa-si pastreze statutul ei monden.